

Elektronika Cyfrowa

Sprawozdanie z Laboratorium 1

Tomasz Dziób

06.03.2024

Spis treści

1	Wstęp	2
1.1	Użyty Sprzęt	2
1.1.1	Oscyloskop	2
1.1.2	Generator funkcyjny	2
1.2	Teoria	3
1.2.1	Rodzaje sygnałów analogowych	3
1.2.2	Sygnały sinusoidalne	3
2	Ćwiczenia	4
2.1	Ćwiczenie 1.1	4
2.1.1	Fala sinusoidalna	6
2.1.2	Fala trójkątna	7
2.1.3	Fala prostokątna	7
2.2	Ćwiczenie 1.2	8
2.2.1	Linia	9
2.2.2	Koło	9
2.2.3	Elipsa	10
2.2.4	Precelek	10
2.2.5	Abstrakcyjny Kształt	11
2.3	Ćwiczenie 1.3	11
3	Omówienie wyników	12
3.1	Ćwiczenie 1.1	12
3.2	Ćwiczenie 1.2	12
3.3	Ćwiczenie 1.3	12
4	Podsumowanie	12
5	Notatki z zeszytu laboratoryjnego	13

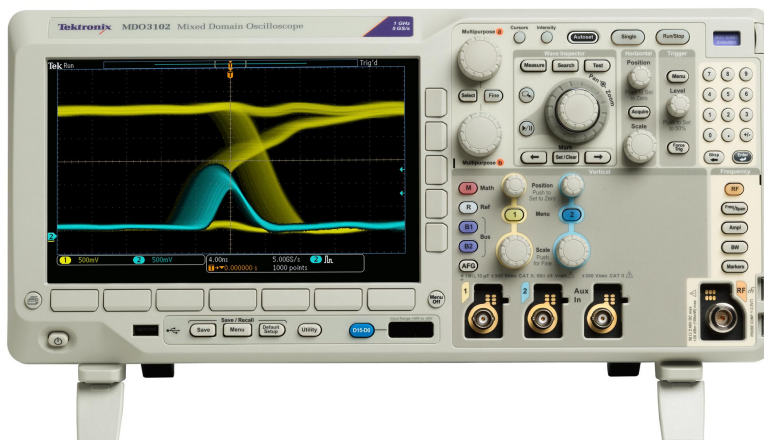
1 Wstęp

Poniższe sprawozdanie dotyczy pierwszych zajęć których głównym celem było zapoznanie się z obsługą oscyloskopu oraz generatora funkcyjnego. Zadania skupiają się głównie na przećwiczeniu podstawowych funkcji urządzenia, niezbędnych do zaliczenia następnych laboratoriów.

1.1 Użyty Sprzęt

1.1.1 Oscyloskop

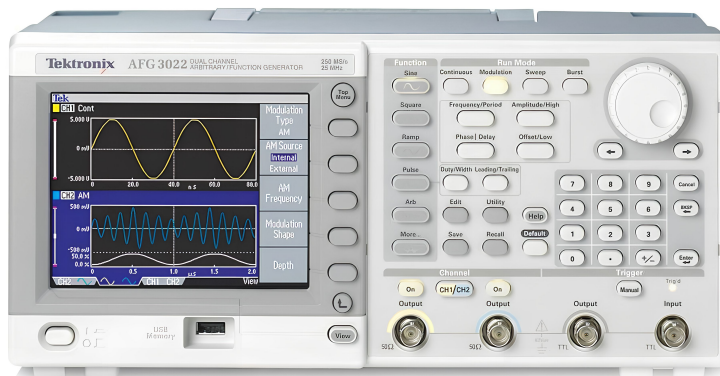
Jest to przyrząd elektroniczny służący do obserwowania, obrazowania napięcia w zależności od czasu i badania zależności pomiędzy dwiema wielkościami elektrycznymi, bądź innymi wielkościami fizycznymi reprezentowanymi w postaci elektrycznej.^[1]

Rysunek 1: *TEKTRONIX MDO3012* – dokładny model oscyloskopu używanego na zajęciach

1.1.2 Generator funkcyjny

To urządzenie służące do generowania różnych rodzajów krzywych elektrycznych w szerokim zakresie częstotliwości. Krzywe te mogą być cykliczne albo jednorazowe, inną funkcją jest też możliwość dodania przesunięcia stałego.

Rysunek 2: *TEKTRONIX AFG3022B* – dokładny model generatora funkcyjnego używanego na zajęciach

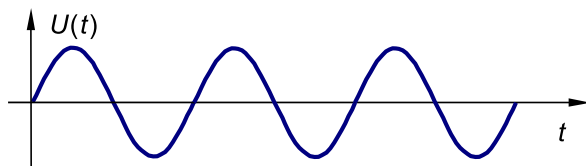
[1]<https://pl.wikipedia.org/wiki/Oscyloskop>

1.2 Teoria

1.2.1 Rodzaje sygnałów analogowych

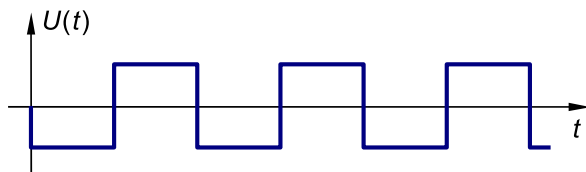
Sygnały analogowe to sygnały, które mogą przyjmować dowolną wartość z ciągłego przedziału. Są one ciągłe zarówno w czasie, jak i w amplitudzie. Wyróżniamy kilka rodzajów sygnałów, te z których korzystaliśmy na zajęciach to:

- Sygnał harmoniczny (sinusoidalny)

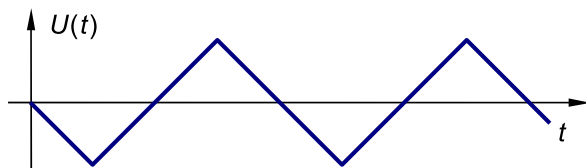
Rysunek 3: Zmiana sygnału sinusoidalnego w czasie,
Źródło:^[1]

- Sygnał prostokątny

Rysunek 4: Zmiana sygnału sinusoidalnego w czasie,
Źródło:^[2]

- Sygnał trójkątny

Rysunek 5: Zmiana sygnału sinusoidalnego w czasie,
Źródło:^[3]

1.2.2 Sygnały sinusoidalne

Sygnały sinusoidalne są jednym z podstawowych typów sygnałów w analizie sygnałów i systemach. Możemy je zapisać w postaci:

$$u(t) = A \sin(\omega t + \varphi) \quad (1)$$

lub

$$u(t) = A \cos(\omega t + \varphi) \quad (2)$$

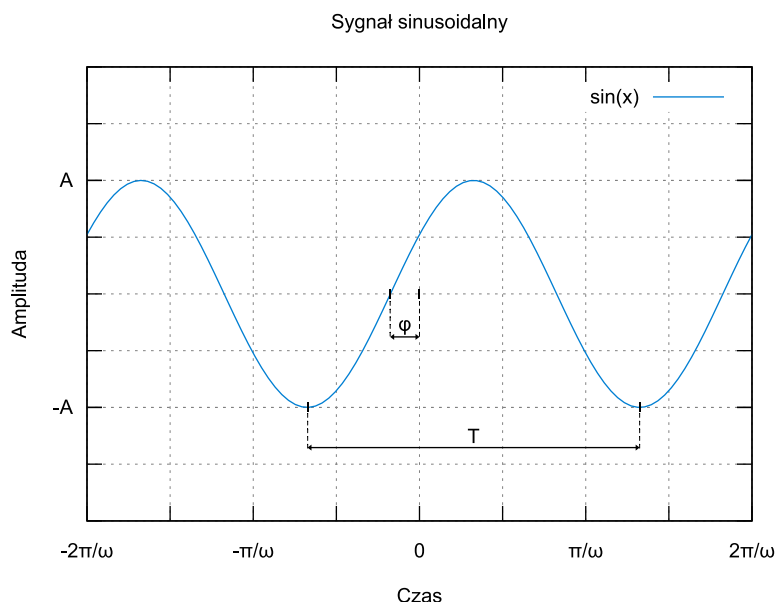
[1][2][3] http://zefir24.if.uj.edu.pl/pracownia_el/jb_w1.pdf

Podstawowymi parametrami fali sinusoidalnej są:

- A (Amplituda) — Jest to maksymalna wartość, którą sygnał może osiągnąć. W przypadku sygnału sinusoidalnego, jest to odległość od środka do szczytu (lub dołka) fali.
- f (Częstotliwość) — określa, ona ile pełnych cykli fali występuje w jednostce czasu. Jej jednostką są herce(Hz).

$$f = \frac{\omega}{2\pi} \quad (3)$$

- φ (Faza) — opisuje przesunięcie punktu startowego fali sygnału w czasie lub przestrzeni.
- T (Okres) — to czas potrzebny na ukończenie jednego pełnego cyklu fali. Jest odwrotnością częstotliwości.

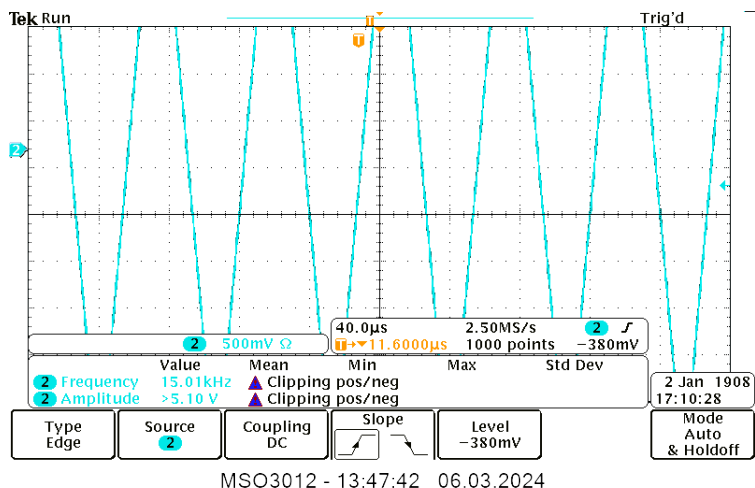
Rysunek 6: Wizualizacja parametrów na wykresie funkcji sinus,
Źródło: opracowanie własne

2 Ćwiczenia

2.1 Ćwiczenie 1.1

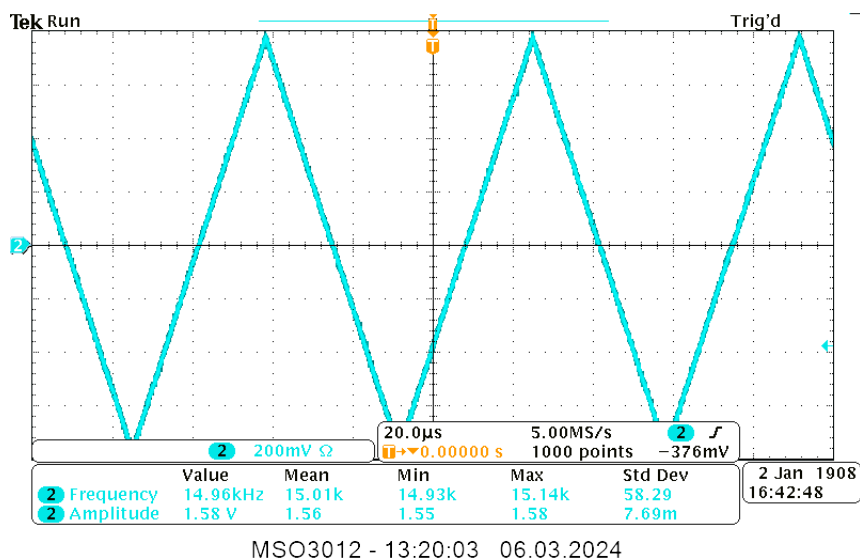
Pierwsze zadanie praktyczne polegało na zapoznaniu się z obsługą dwóch sygnałów naraz na oscylatorze. Proste zmiany amplitudy na $500mV$ oraz $100mV$. Zadanie zawierało również podstawy ustawiania pozycji poszczególnych fal.

W drugiej części zadaniem było podać sygnał wytwarzany przez generator na wejście oscylatora. Dokładnie wyspecyfikowane w poleceniu parametry pozwalały na obeznianie się z podstawowymi funkcjami generatora. Finałnym krokiem było poprawne wyświetlenie uzyskanej fali na oscylatorze. Dzięki wbudowanej w oscylator funkcji ostrzegającej o utracie danych (niepoprawnym wyświetleniu sygnału), jesteśmy w stanie ocenić czy napewno wszystko jest poprawnie ustawione. W przeciwnym razie zostajemy o tym powiadomieni:

Rysunek 7: Przykład niepoprawnego wyświetlenia fali,
Źródło: opracowanie własne

Na ekranie pojawia się informacja o utracie danych "Clipping pos/neg" w przypadku gdy nie widzimy części pozytywnych oraz negatywnych sygnału. Odpowiednio tylko "Clipping positive" lub "Clipping negative" w pozostałych sytuacjach.

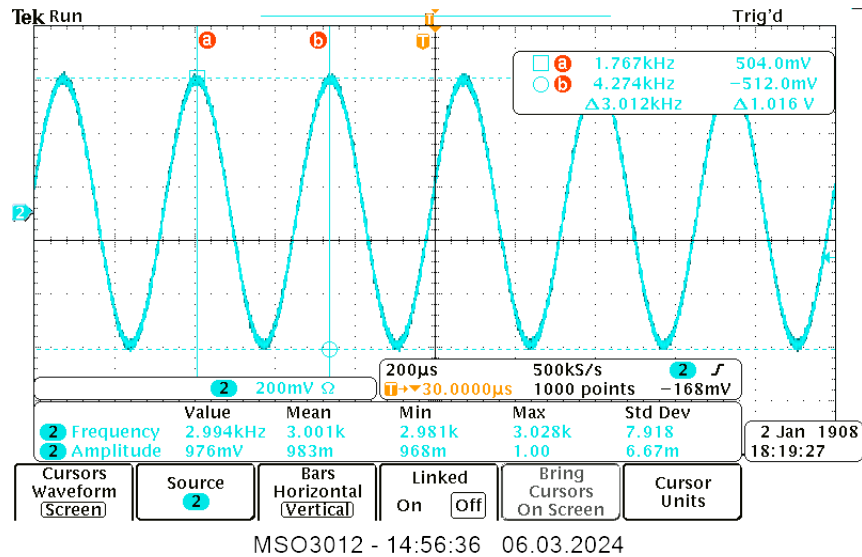

Rysunek 8: Poprawnie wykonany sygnał trójkątny $A = 1,55V$ $f = 15kHz$,
Źródło: opracowanie własne

Trzecią częścią tego zadania było wykonanie porównania metodami "Na oko" z specjalną funkcją wbudowaną w oscylator zwaną *kursorami*. Jest to nic innego jak miarki które możemy dowolnie ustawiać w przestrzeni w celu dokonania pomiarów.

2.1.1 Fala sinusoidalna

Sygnał na generatorze posiadał Amplitudę = $1V$ oraz Częstotliwość = $3kHz$.

Rysunek 9: Fala o powyższych parametrach z wyświetlonymi kursorami,
Źródło: opracowanie własne

Uzyskane pomiary prezentują się następująco:

	"Na oko"	Kursory
Amplituda	1V	1,016V
Częstotliwość	3,125kHz	3,012kHz

Wyniki "Na oko" uzyskano wykonując poniższe obliczenia. Aby uzyskać **Amplitudę** jako jednostkę jednej kratki przyjmujemy ustaloną wcześniej skalę (w tym przypadku $200mV$) oraz mnożymy przez jej rozmiar w kratkach:

$$\text{ilość kratek} \cdot \text{skala Y} = \text{Amplituda}(V)$$

$$5 \cdot 200mV = 1000mV = 1V \quad (4)$$

Podobnie sprawa ma się z obliczaniem **częstotliwości**. Najpierw mnożąc ilość kratek przez przyjętą skalę, uzyskamy okres.

$$\text{ilość kratek} \cdot \text{skala X} = \text{Okres}(\mu s)$$

$$1\frac{3}{5} \cdot 200\mu s = 320\mu s \quad (5)$$

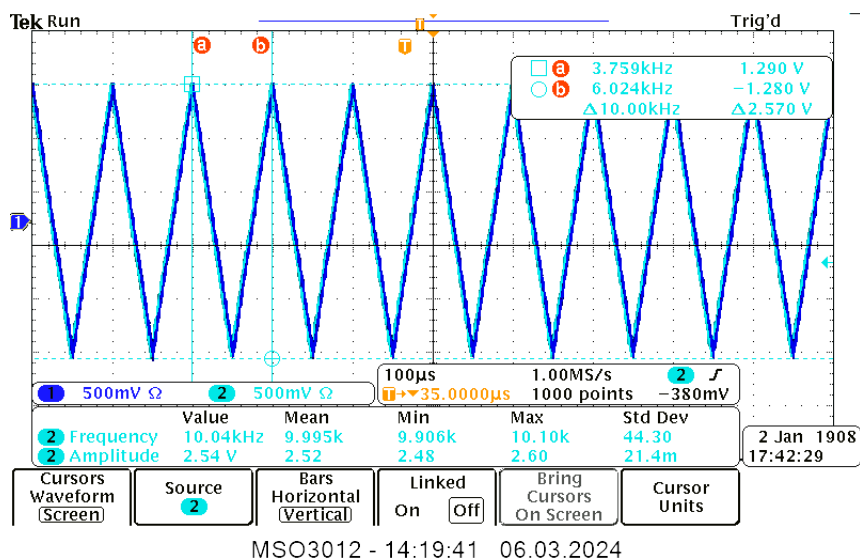
Ostatnim krokiem jest odwrócenie okresu w celu uzyskania częstotliwości. (Należy pamiętać o zmianie jednostek jeśli chcemy uzyskać wynik w hercach).

$$\frac{1}{320\mu s} = \frac{1}{320s} \cdot 10^6 = 3125Hz = 3,125kHz \quad (6)$$

Analogiczne obliczenia zostały wykonane dla dwóch pozostałych typów fal.

2.1.2 Fala trójkątna

Sygnal na generatorze posiadał Amplitudę = 2,5V, Częstotliwość = 10kHz oraz Fazę = 10°. Na grafice poniżej zawarta jest również identyczna fala bez fazy, w celu wizualizacji przesunięcia.

Rysunek 10: Fala o powyższych parametrach z wyświetlonymi kursorami,
Źródło: opracowanie własne

Uzyskane pomiary:

	"Na oko"	Kursory
Amplituda	2,5V	2,570V
Częstotliwość	10kHz	10kHz

Obliczenia:

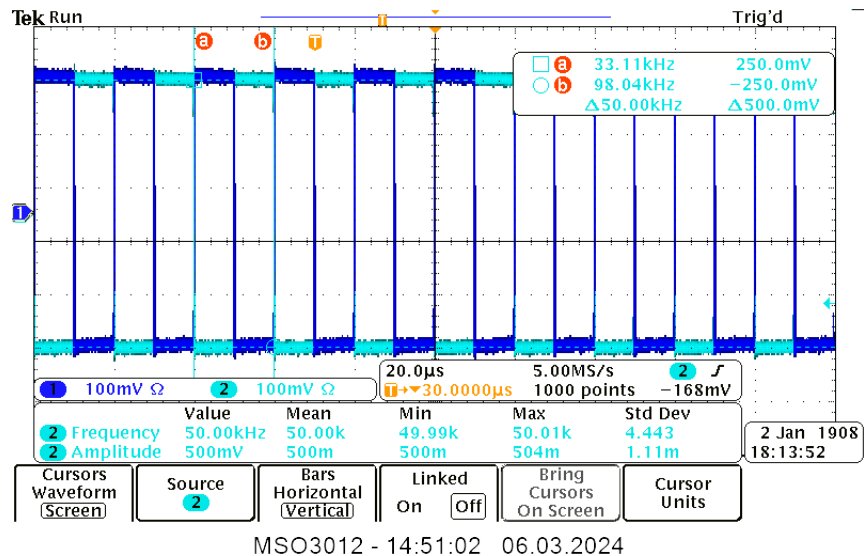
$$5 \cdot 500mV = 2500mV = 2.5V \quad (7)$$

$$1 \cdot 100\mu s = 100\mu s \quad (8)$$

$$\frac{1}{100\mu s} = \frac{1}{100s} \cdot 10^6 = 10000Hz = 10kHz \quad (9)$$

2.1.3 Fala prostokątna

Sygnal na generatorze posiadał Amplitudę = 0,5V, Częstotliwość = 50kHz oraz Fazę = 180°. Na grafice poniżej zawarta jest również identyczna fala bez fazy, w celu wizualizacji przesunięcia.

Rysunek 11: Fala o powyższych parametrach z wyświetlonymi kursorami,
Źródło: opracowanie własne

Uzyskane pomiary:

	"Na oko"	Kursory
Amplituda	0,5V	0,5V
Częstotliwość	50kHz	50kHz

Obliczenia:

$$5 \cdot 100mV = 500mV = 0.5V \quad (10)$$

$$1 \cdot 20\mu s = 20\mu s \quad (11)$$

$$\frac{1}{20\mu s} = \frac{1}{20s} \cdot 10^6 = 50000Hz = 50kHz \quad (12)$$

2.2 Ćwiczenie 1.2

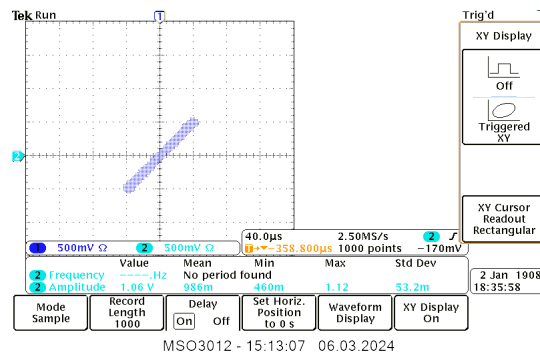
Polecenie dotyczyło zaobserwowania złożenia dwóch drgań harmoniczných w specjalnym trybie zwanym "X-Y". Drgania te są to tzw. *Krzywe Lissajous*, ich wygląd zależy od amplitudy, częstotliwości i fazy obu sygnałów.

Cel dydaktyczny tego zadania to tylko i wyłącznie zapoznanie się z używanym sprzętem oraz nauka organizacji pracy w pracowni.

Zostajemy poproszeni o zaprezentowanie 5 uzyskanych kształtów wraz z parametrami:

2.2.1 Linia

Rysunek 12: Kształt linii uzyskany w trybie wyświetlenia "X-Y",
Źródło: opracowanie własne

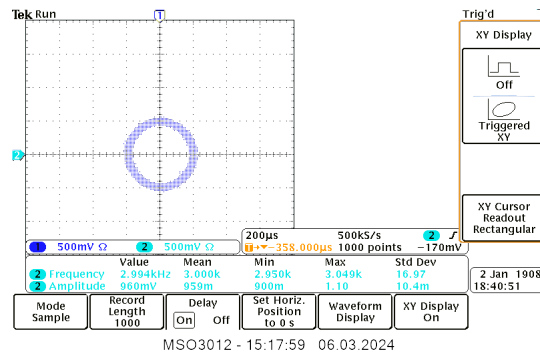
Wynik uzyskany został za pomocą poniższych parametrów:

Oś X: $A = 1V$, $f = 3kHz$, $\varphi = 0^\circ$, skala = $500mV$

Oś Y: $A = 1V$, $f = 3kHz$, $\varphi = 0^\circ$, skala = $500mV$

Skala: $40\mu s$

2.2.2 Koło

Rysunek 13: Kształt koła uzyskany w trybie wyświetlenia "X-Y",
Źródło: opracowanie własne

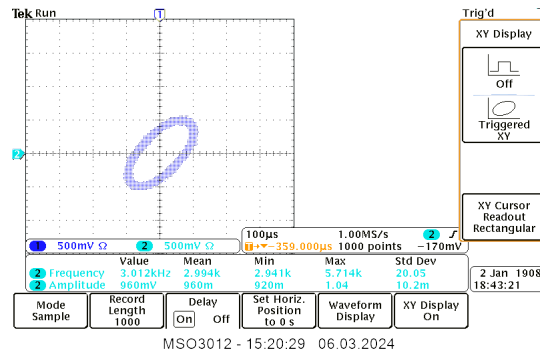
Wynik uzyskany został za pomocą poniższych parametrów:

Oś X: $A = 1V$, $f = 3kHz$, $\varphi = 90^\circ$, skala = $500mV$

Oś Y: $A = 1V$, $f = 3kHz$, $\varphi = 0^\circ$, skala = $500mV$

Skala: $200\mu s$

2.2.3 Elipsa

Rysunek 14: Kształt elipsy uzyskany w trybie wyświetlenia "X-Y",
Źródło: opracowanie własne

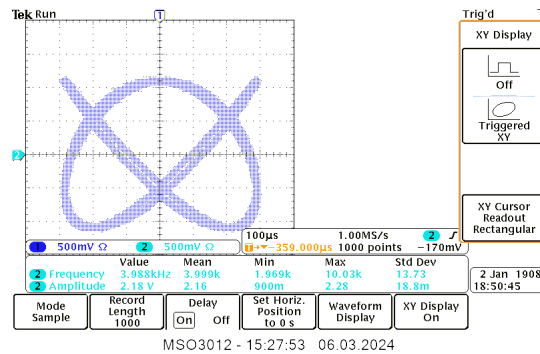
Wynik uzyskany został za pomocą poniższych parametrów:

Oś X: $A = 1V$, $f = 3kHz$, $\varphi = 50^\circ$, $skala = 500mV$

Oś Y: $A = 1V$, $f = 3kHz$, $\varphi = 0^\circ$, $skala = 500mV$

Skala: $100\mu s$

2.2.4 Precelek

Rysunek 15: Kształt precelka uzyskany w trybie wyświetlenia "X-Y",
Źródło: opracowanie własne

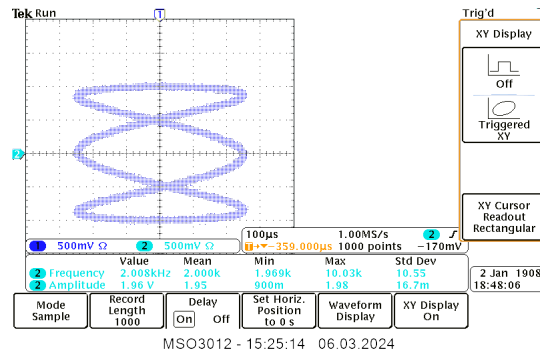
Wynik uzyskany został za pomocą poniższych parametrów:

Oś X: $A = 2,2V$, $f = 4kHz$, $\varphi = 60^\circ$, $skala = 500mV$

Oś Y: $A = 2,9V$, $f = 3kHz$, $\varphi = 100^\circ$, $skala = 500mV$

Skala: $100\mu s$

2.2.5 Abstrakcyjny Kształt

Rysunek 16: Abstrakcyjny kształt uzyskany w trybie wyświetlenia "X-Y",
Źródło: opracowanie własne

Wynik uzyskany został za pomocą poniższych parametrów:

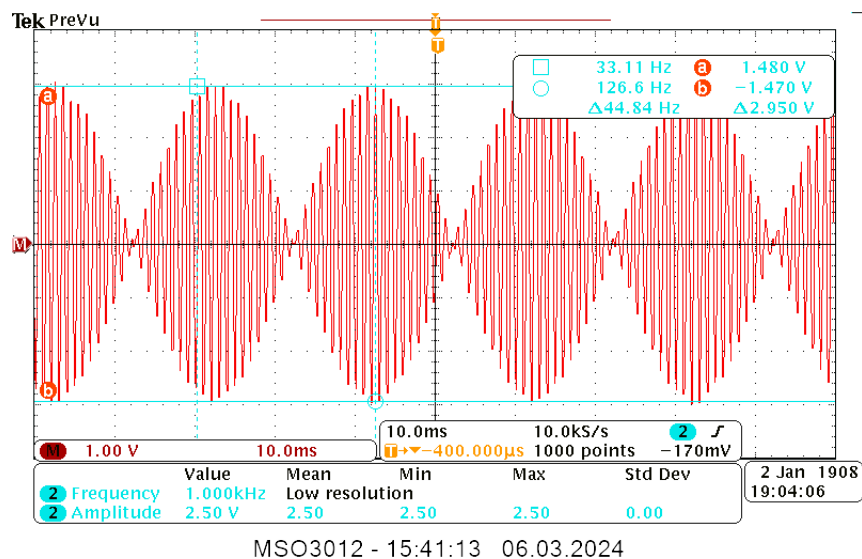
Oś X: $A = 2V, f = 2kHz, \varphi = 50^\circ, skala = 500mV$

Oś Y: $A = 2,5V, f = 6kHz, \varphi = 210^\circ, skala = 500mV$

Skala: $100\mu s$

2.3 Ćwiczenie 1.3

Celem ćwiczenia było zaobserwowanie zjawiska dudnień przy użyciu wykorzystując do tego operację *math* z opcją sumy. Zjawisko to zachodzi podczas współbrzmienia dwóch sygnałów o podobnej częstotliwości (w tym przypadku 1,00kHz oraz 1,05kHz)

Rysunek 17: Zaobserwowane zjawisko dudnienia,
Źródło: opracowanie własne

Wynik uzyskany został za pomocą kursorów jest następujący:

$$\Delta A = 2,950V$$

$$\Delta f = 44,84Hz$$

3 Omówienie wyników

3.1 Ćwiczenie 1.1

W naszym eksperymencie, porównując wyniki uzyskane obiema metodami, możemy zauważyć, że wartości amplitudy i częstotliwości mierzone za pomocą kursorów oscyloskopu pokrywają się z wartościami rzeczywistymi wyliczonymi ręcznie. Są one obarczone błędem który wynika zapewne z czynnika ludzkiego jakim jest nie dokręcenie pokrętki w idealne miejsce lub lekkiej niestabilności sygnału analogowego.

3.2 Ćwiczenie 1.2

Podczas wykonywania ćwiczenia uzyskano kilka charakterystycznych kształtów, takich jak linia, koło czy elipsa. Każdy z tych kształtów reprezentuje określone relacje między amplitudami, częstotliwościami i fazami sygnałów wejściowych. Na przykład, koło jest wynikiem równych częstotliwości i faz różniących się o 90 stopni, co prowadzi do regularnego, okrągłego kształtu. Natomiast elipsa może być rezultatem nie będących do siebie prostopadłych i różnych od siebie faz, co powoduje rozciągnięcie lub zniekształcenie kształtu.

3.3 Ćwiczenie 1.3

Zjawisko dudnienia udało się pomyślnie zaobserwować. Jest ono efektem współbrzmienia dwóch sygnałów o zbliżonych częstotliwościach. W przypadku naszego eksperymentu, mieliśmy do czynienia z dwoma sygnałami o częstotliwościach $1,00kHz$ i $1,05kHz$.

Dla zjawisk dudnienia, różnica między częstotliwościami fal (w naszym przypadku $1,05kHz - 1,00kHz = 50Hz$) pokrywa się mniej więcej z wynikiem uzyskanym używając kursorów ($44,84Hz$). Różnica ta wynika niedokładności mojego pomiaru.

Im większa różnica częstotliwości między falami, tym wyższa jest częstotliwość dudnień.

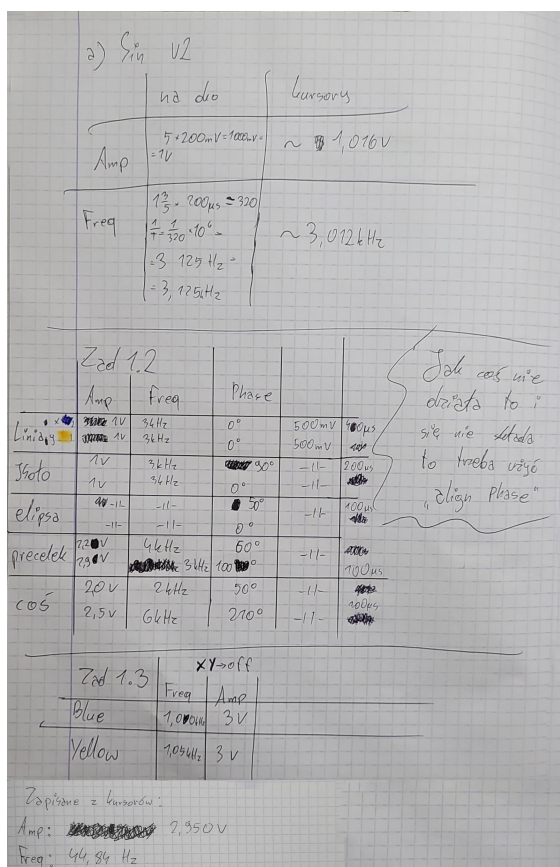
4 Podsumowanie

Zapoznanie się z obsługą oscyloskopu oraz generatora funkcyjnego, było kluczowe dla przyszłej pracy w laboratorium na kolejnych zajęciach.

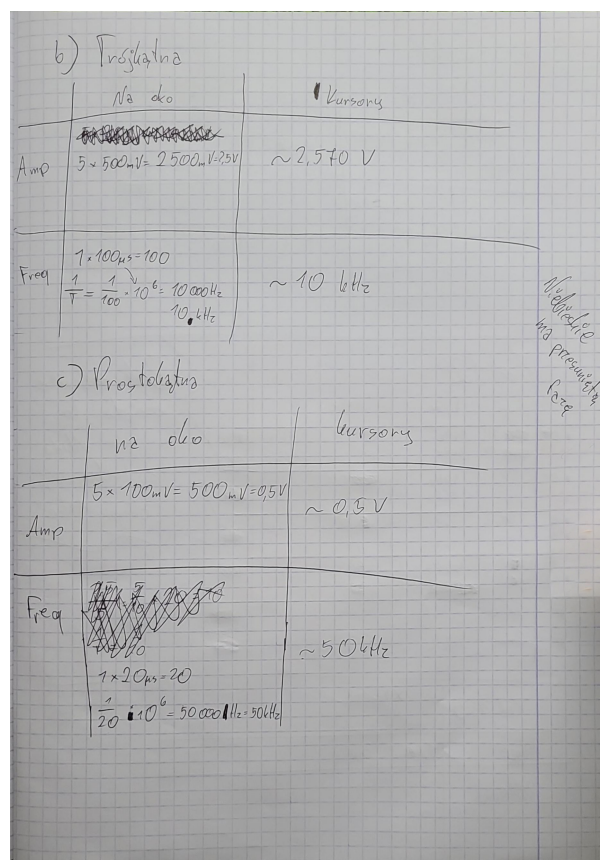
Korzystając z oscyloskopu, można było obserwować i analizować zmiany napięcia w zależności od czasu oraz badać zależności między różnymi wielkościami elektrycznymi. Natomiast dzięki generatorowi funkcyjnemu była możliwość generowania różnorodnych krzywych elektrycznych w szerokim zakresie częstotliwości oraz eksperymentowania z ich parametrami, takimi jak amplituda, częstotliwość i faza.

Celem tych laboratoriów było nie tylko zrozumienie teoretycznych podstaw, ale również praktyczne zastosowanie wiedzy. Wykonywanie różnorodnych pomiarów, oraz możliwość eksperymentowania z różnymi parametrami sygnałów, pozwoliła na lepsze zrozumienie ich właściwości i zachowań.

5 Notatki z zeszytu laboratoryjnego

Rysunek 18: Notatki z zeszytu,
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 19: Notatki z zeszytu,
Źródło: opracowanie własne